

Robert Vannoy , Misingi ya Unabii wa Biblia, Hotuba

Miongozo 15 ya Kutafsiri Unabii

IX. Miongozo ya Kutafsiri Unabii

4. Epuka Wazo la Kutimiza Mara Mbili au Marejeleo Mara Mbili

Wiki iliyopita tulikuwa katika nambari ya Kirumi IX., "Miongozo ya tafsiri ya unabii." Tulikuwa tukijadili, "Epuka wazo la utimilifu maradufu au marejeleo maradufu." Matokeo yake tulihitimisha kwamba kama kanuni ya kihermeneutical hatupaswi kuanza kutafuta utimilifu mwingi wa unabii wa utabiri. Hilo ni jambo ambalo katika fasihi ya unabii utakaloliona ni la kawaida kufanywa, ambapo kauli fulani ya utabiri itatafsiriwa kama yenye utimilifu karibu na utimilifu mkubwa. Tuliangalia mfano wa Danieli 8 wiki iliyopita ambapo wengine wangependekeza kwamba sura hiyo inamrejelea Antiochus Epifania, alikuwa mtesaji wa watu wa Mungu wakati wa kipindi hicho cha Kigiriki takriban 164 KK, lakini kisha tuseme wakati huo huo, inazungumzia mpinga Kristo. Hii inatoa maneno yale yale marejeleo maradufu. Maneno yale yale na vifungu vile vile vyote vinazungumzia Antiochus na mpinga Kristo.

Tulizungumzia baadhi ya masuala ya kinadharia hapo, vipi ikiwa maneno yana maana zaidi ya moja, yana maana yoyote? Je, hii inafanya hermeneutics kutokuwa na kikomo? Inaonekana kwamba tunapaswa kutafuta maana moja badala ya kutafuta hisia nyingi. Inaonekana kwangu kwamba hii ni kanuni muhimu ya hermeneutic si tu kwa unabii wa utabiri bali kwa kauli za Maandiko kwa ujumla. Tunaweza kurudi nyuma kwenye karne za mwanzo za kanisa kwa njia ya mfano ambapo ulitafuta maana 3, 4, 5, au 6 tofauti za kauli yoyote iliyotolewa yenye maana za kimaadili, maana za kihistoria, na maana za kiroho. Unapokuwa na tabaka nyingi za maana za maandishi, unajiuliza maandishi yanasema nini hasa.

a. Malaki 4:5-6 Sasa nilisema mwishoni mwa kikao chetu mara ya mwisho kwamba nilitaka kuangalia kifungu kimoja cha ziada na hicho kilikuwa Malaki 4:5 na 6— ambacho kinatokea kuwa mistari miwili ya mwisho ya Agano la Kale—kwa sababu huu

pia ni unabii ambao wengi wamepata marejeleo mengi . Pia ni kauli ya kinabii inayowasilisha matatizo magumu katika suala la tafsiri. Kwa hivyo hebu tuangalie. Malaki 4:5 na 6 inasema, “Tazama, nitawatumia nabii Eliya kabla haijaja siku ile kuu na ya kutisha ya Bwana. Ataigeuza mioyo ya baba iwaelekee watoto wao, na mioyo ya watoto iwaelekee baba zao; la sivyo nitakuja na kuipiga nchi kwa laana.” Swali linalojitokeza ni, je, hilo limetimizwa au bado halijatimizwa? Kumbuka tulizungumza mapema unapotafuta utimilifu, anza kwanza kuangalia katika Agano la Kale uone kama utabiri unatimizwa ndani ya kipindi cha Agano la Kale . Ikiwa sivyo, angalia katika Agano Jipya na uone kama umetimizwa katika kipindi cha Agano Jipya. Ikiwa uko zaidi ya Agano Jipya basi labda katika wakati wa enzi ya kanisa au hata kieskatolojia katika enzi ijayo. Hizi ni mistari miwili ya mwisho ya Agano la Kale kwa hivyo huwezi kufanya mengi katika kutafuta utimilifu katika Agano la Kale. Kwa hivyo unasonga mbele zaidi ya hapo—unaenda kwenye Agano Jipya na kutafuta utimilifu, na unagundua kuwa kuna marejeleo ya Agano Jipya kwa Eliya. Lakini basi unaweza kusema vizuri labda umetimizwa katika Eliya na pia una utimilifu wa siku zijazo. Kwa hivyo je, kuna maana nyingi hapa?

b. Marejeleo ya Agano Jipya kwa Mal 4:5-6 Ukiangalia marejeleo ya Agano Jipya kwa Eliya, kuna marejeleo ya kuonekana kwa Eliya kwenye Mlima wa Kugeuka Sura katika Mathayo 17:3. Tutarudi kwenye sura hii baadaye, kwa sababu baadaye katika sura hiyo Eliya anaonekana tena. Lakini unasoma katika mstari wa 3, “Musa na Eliya walionekana mbele yao wakizungumza na Yesu.” Hakuna dalili kwamba hii ni utimilifu wa Malaki 4:5 na 6.

Hapa kuna marejeleo mengine ya Agano Jipya ambayo yanaonekana kuonyesha kwamba Malaki 4:5 na 6 yanapaswa kueleweka kama yametimizwa katika maisha na huduma ya Yohana Mbatizaji. Kuna marejeleo kadhaa. Angalia Luka 1:13 ambapo unasoma, “Malaika akamwambia Zekaria, Usiogope; maombi yako yamesikiwa. Mkeo Elisabeti atakuzalia mwana, nawe utampa jina Yohana.” Katika mstari wa 15, “Atakuwa mkuu mbele za Bwana.” Mstari wa 16, “Atawarudisha wengi katika watu wa Israeli kwa

Bwana Mungu wao.” Na katika mstari wa 17, “Atatangulia mbele za Bwana katika roho na nguvu za Eliya.” Kisha utaona kifungu kinachofuata ambacho ni nukuu ya Malaki 4:6, “Atatangulia mbele za Bwana katika roho na nguvu za Eliya, ili kugeuza mioyo ya baba iwaelekee watoto wao, na wasiotii wawe na hekima ya wenye haki, ili kumtayarishia Bwana watu walioandaliwa.” Kwa hivyo kuna angalau nukuu ndogo ya Malaki 4:6 katika kifungu hicho cha “kugeuza mioyo ya baba iwaelekee watoto wao.” Kwa hivyo ni udanganyifu tu kwa Malaki 4:6, “Atawageuza mioyo ya baba iwaelekee watoto wao.”

Tazama Mathayo 11:2 na inayofuata, “Yohana aliposikia gerezani yale Kristo aliyokuwa akifanya, aliwatuma wanafunzi wake wamwulize, ‘Je, wewe ndiye tuliyemtarajia kuja au tumtarajie mwingine?’ Yesu akasema, ‘Rudini mkamweleze Yohana mnayoyasikia na kuyaona. Vipofu wanapata kuona...’” na kadhalika. Katika mstari wa 7 inasema, “Wanafunzi wa Yohana walipokuwa wakimwacha Yesu, Yesu alianza kuwaambia makutano habari za Yohana, ‘Mlitoka kwenda nyikani kuona nini? Mwanzi unaotikiswa na upepo? Kama sivyo, mlitoka kuona nini? Mtu aliyevaa mavazi mazuri? Hapana, wale waliovaa mavazi mazuri wako katika majumba ya kifalme. Basi mlitoka kuona nini? Nabii? Naam, nawaambia, na zaidi ya nabii. Huyu ndiye aliyeandikwa, ‘Nitamtuma mjumbe wangu mbele yako, atakayekuandalia njia yako.’ Nawaambia kweli, miongoni mwa wale waliozaliwa na wanawake, hajatokea mtu mkuu kuliko Yohana Mbatizaji.” Huo ni mstari wa 10, ambao si nukuu ya Malaki 4:5 na 6, bali ya Malaki 3:1 ambapo unasoma, “Tazama, namtuma mjumbe wangu atakayeitengeneza njia mbele yangu.” Lakini unapoendelea zaidi katika kifungu hicho, unasoma katika Mathayo 11:12, “Tangu siku za Yohana hata sasa ufalme wa mbinguni umekuwa ukisonga mbele kwa nguvu, na watu wenye nguvu wanaushika. Kwa maana manabii wote na torati walitabiri hata Yohana.” Kisha angalia mstari wa 14, “Na mkitaka kukubali, yeye ndiye Eliya atakayekuja. Yeye aliye na masikio ya kusikia, na asikie.” Hiyo inaonekana kuwa ni marejeo ya Malaki 4:5 na 6, kwamba Eliya atakuja kabla ya siku kuu na ya kutisha ya Bwana. Yeye, Yohana, ndiye Eliya atakayekuja “mkitaka kukubali.”

Kisha nenda kwenye Mathayo 17:10-12. Hii ni baada ya maombi na Eliya juu ya

Mlima wa Kugeuka Sura na unasoma katika mstari wa 10, “Wanafunzi wakamuuliza, ‘Kwa nini basi walimu wa sheria wanasema kwamba Eliya lazima aje kwanza?’ Yesu akawajibu, ‘Hakika Eliya anakuja, naye atatengeneza mambo yote. Lakini nawaambia, Eliya amekwisha kuja, nao hawakumtambua, bali walimtendea yote waliyotaka. Vivyo hivyo Mwana wa Adamu atateswa mikononi mwao.’ Ndipo wanafunzi wakaelewa kwamba alikuwa akiwaambia kuhusu Yohana Mbatizaji.” Eliya amekwisha kuja, na alikuwa akizungumza kuhusu Yohana Mbatizaji.

Kwa hivyo unapata maandiko hayo, na kisha ili tu kuchanganya kidogo, unaangalia Yohana 1:19 na kufuatia, “Huu ulikuwa ushuhuda wa Yohana wakati Wayahudi wa Yerusalemu walipotuma makuhani na Walawi kumwuliza yeye ni nani. Hakukosa kukiri, bali alikiri waziwazi, ‘Mimi siye Kristo’. Wakamwuliza ‘Wewe ni nani basi? Wewe ni Eliya?’ Akasema ‘Mimi siye’, ‘Wewe ni nabii?’” Nabii hapo labda alirejelea andiko ambalo tuliliangalia hapo awali Kumbukumbu la Torati 18, “Nabii atakayekuja kama Musa.” “‘Wewe ni nabii?’ ‘Hapana.’”

c. Mbinu za Kutafsiri Kwa hivyo nadhani hayo ndiyo marejeleo muhimu zaidi yanayohusiana na unabii huu mwishoni mwa Malaki. Wakalimani hufanya nini na maandiko haya? Swali ni kwamba Malaki 4:5 na 6 inatimizwaje? Je, imetimizwa katika Yohana? Je, bado haijatumizwa? Acha nikupe mitazamo mitatu tofauti.

1) Marejeleo Mara Mbili Ya kwanza ni “Marejeleo Mara Mbili.” Kile ambacho baadhi ya wafasiri wanasema kuhusu unabii wa Malaki ni kwamba unabii huo unatuambia kwamba Eliya atarudi duniani kabla ya Siku ya Bwana, na hilo litatokea kwa maana halisi. Huo ndio ulikuwa mtazamo wa Marabi unaopatikana katika Yohana 1:21, “Je, wewe ni Eliya?” Walikuwa wakitarajia kurudi kwa Eliya. Kwa hivyo watetezi wa marejeleo mawili wanaona unabii wa Malaki kama wenye utimilifu wa awali au wa sehemu katika Yohana Mbatizaji kwa msingi wa maandiko hayo, hasa ya Mathayo. Lakini wanasema kwamba utimilifu wake kamili na wa mwisho unangojea ujio wa pili wa Kristo na ujio wa siku ya Bwana wakati huo, ambapo Eliya, nabii, atatokea.

Tazama nukuu zako kwenye ukurasa wa 26; hii ni aya fupi kutoka kwa *Agano Jipya la Kigiriki la Henry Alford*. Niseme Alford hapa anatoa maoni kuhusu Mathayo 11:13 na 14. Anasema, "Hili wala ushuhuda wa Bwana wetu katika Mathayo 17:12 haupatani na kukataa kwa Yohana mwenyewe kwamba alikuwa Eliya katika Yohana 1:21. Kwani, kwanza, swali hapo liliulizwa dhahiri kama kudhania kutokea tena kwa Eliya halisi duniani; na, pili, Bwana wetu hawezi kueleweka katika mojawapo ya vifungu hivi [katika Mathayo] kama kumaanisha kwamba unabii wa Malaki 4:5 ulitimizwa kikamilifu katika Yohana. Kwani kama ilivyo katika unabii mwingine, ndivyo ilivyo katika huu, sisi tunao," na huu ndio mtazamo, "utimilifu wa sehemu katika kuja kwa Bwana na kwa mtangulizi wake, huku utimilifu mkuu na kamili bado ukiwa wa wakati ujao—katika siku kuu ya Bwana." Kwa hivyo huo si mtazamo usio wa kawaida kwamba Malaki 4:5 na 6 ina marejeleo mawili, marejeleo ya Yohana Mbatizaji na marejeleo ya baadaye ya Eliya halisi akitokea tena.

2) Utimilifu wa Jumla au Mfuatano – Walter Kaiser Mtazamo wa pili, ni ule unaotetewa na Walter Kaiser kuhusiana na dhana yake ya kile anachokiita matumizi ya jumla ya unabii. Tunaweza kuiita hii "mtazamo wa jumla." Ukiangalia nukuu zako ukurasa wa 27 kuna aya chache hapo kutoka kwa ufafanuzi wa Kaiser kuhusu Malaki unaoitwa *Upendo wa Mungu Usiobadilika*, na aya hizi zinajadili Malaki 4:5 na 6. Kaiser anasema kuhusu aya hizi, "Labda njia bora ya kuelezea jambo hili ni kuiita 'utabiri wa jumla,' ambao Willis J. Beecher aliufafanua." Hapa ndivyo anamaanisha kwa neno, "lile linaloona tukio kama linatokea katika mfululizo wa sehemu, zilizotenganishwa na vipindi, na kujieleza kwa lugha ambayo inaweza kutumika bila kujali kwa sehemu iliyo karibu, au kwa sehemu za mbali, au kwa nzima—kwa maneno mengine, utabiri, ambapo katika kutumika kwa tukio zima tata, pia unatumika kwa baadhi ya sehemu zake." Sasa hiyo ni aina ya dhana changamano lakini unaweza kuichora kama hii na kuweka lebo hii ni "unabii wa jumla" mzima. Unabii ungezungumzia ugumu wote wa maelezo, unaweza kusema. Lakini sehemu fulani za unabii zinaweza kuzungumzia hili au lile ndani ya ugumu wa maelezo.

Sasa nadhani Kaiser alikuwa akijaribu kufanya hapa ni kuwa na mambo yote mawili. Kwa maneno mengine, nadhani anataka kuepuka dhana ya marejeleo mawili na utimilifu maradufu, na, kwa kweli, ukisoma maandishi yake—na ameandika katika vitabu na makala nyingi—mara nyingi huzungumzia jinsi maana pekee halali ya kauli yoyote ya kibiblia ilivyo ukweli mmoja uliokusudiwa na mwandishi. Kwa hivyo lazima ufikie nia ya mwandishi. Nia ya kweli ya mwandishi ilikuwa nini alipoandika? Inaonekana kwangu ikiwa utazungumzia nia moja ya ukweli, hii inakuwa ngumu sana na ya kufikirika kusema unabii kama Malaki 4:5 na 6 ni "utabiri wa jumla" ambao una maelezo kadhaa. Yote ni nia moja ya ukweli lakini sehemu zake zinaweza kumaanisha moja maalum ndani ya yote na sehemu zingine kwa nyingine maalum. Acha nirudi kwenye hili baada ya dakika moja lakini hebu turudi kwenye maneno ya Kaiser mwenyewe kwa sababu sitaki kumwakilisha vibaya hapa. Baada ya kukamilika kwa ufafanuzi wa "utabiri wa jumla" wa Beecher, hivi ndivyo Kaiser anavyosema, "Kwa kuzingatia sifa za utimilifu wa jumla, au mfululizo, wa unabii, Malaki anafunga kwa ahadi kwamba Mungu angemtuma mjumbe huyo aliyeletwa katika 3:1 kama mtangulizi wa Masihi. Hata hivyo, hasemi kwamba atakuwa Eliya Mtishbi, bali 'Eliya nabii' na hivyo anafungua mlango kwa mfululizo wa watangazaji hadi ujio wa pili wa Masihi wakati Eliya wa kwanza na wa mwisho angejitokeza kama mwanzo na mwisho wa manabii. Eliya, amechaguliwa tangu alipokuwa mkuu wa utaratibu wa unabii." Kwa hivyo unaweza kuuliza, je, alikuwa au Samweli alikuwa mkuu wa utaratibu wa unabii? Lakini "manabii wengine wote walimfuata. Pia alikuwa mrekebishaji ambaye Mungu alimwinua katika 'enzi iliyoharibika sana,' na ambaye kukataliwa kwake kulifuatiwa na siku ya kutisha sana ya Bwana, yaani, kwanza kwa mateso ya Washami na utumwa wa Israeli. Lakini roho na nguvu za Eliya zilipitishwa kwa mrithi wake, Elisha (2 Wafalme 2:15), kama vile roho ya Musa ilivyotua juu ya wazee 70.

Hivyo," na huu ndio hitimisho lake, "Yohana Mbatizaji alikuja katika mstari ule ule wa warekebishaji, manabii na watangulizi wa Masihi, kwani yeye pia alikuja 'katika roho na nguvu za Eliya.' Na tangu siku za Eliya hadi zetu, mstari mrefu wa watabiri, umesimama katika urithi; watu kama Augustine, Calvin, Meno Simons, Luther, Zwingli,

Moody, na Graham.” Kwa hivyo inaonekana kwangu anachosema ni kwamba huu ni unabii wa jumla. Utaanza na Eliya, Yohana Mbatizaji yuko hapa amesimama katika urithi huo, na kuishia na Eliya na katikati una watu hawa wengine wote ambao pia ni sehemu ya utimilifu wake kwa sababu wanakuja pia katika roho na nguvu za Eliya. Kwa hivyo jambo hilo lote limejumuishwa kama utabiri huu wa jumla katika maneno ya Malaki.

Sasa swali langu hapo ni jinsi gani unaweza kuweka nia hii moja ya ukweli, na kupata matumizi kupitia maelezo haya yote ndani ya nia moja ya ukweli? Kinadharia unaweza kusema inawezekana. Je, hii inaepuka kutimizwa mara nyingi? Sina uhakika kama inawezekana. Nadhani Kaiser angesema kwamba inawezekana kwa sababu una utabiri huu wa jumla. Lakini inaonekana kwangu kwamba inakuwa dhana ya kufikirika sana, na najiuliza kama hiyo ndiyo ilikuwa nia ya kauli hii mwishoni mwa Malaki. Swali ni jinsi gani unaweza kubaini nia hii ya ukweli mmoja wa kufikirika ingekuwaje? Unapata wapi aina hii ya mfano? Nadhani unaweza kuangalia tu maneno ya Malaki 4:5 na 6. Je, maneno ya Malaki 4:5 na 6 yanaleta aina hii ya nia kuhusu maana? Inaonekana kwangu ni zaidi ya muundo unaoletwa kwenye maandishi na unaletwa kwa nia ya kuepuka utimilifu mwingi. Lakini sina uhakika kama unaridhisha kabisa, ni wa kinadharia sana. Kwa hivyo una aina ya utimilifu mwingi ulio wazi zaidi kama Alford, na unapata unabii huu wa jumla ambao unajaribu kuepuka lakini sina uhakika kama unaupata.

3) Unabii Unatimizwa katika Yohana Mbatizaji Msimamo wa tatu ni kwamba unabii unatimizwa katika Yohana Mbatizaji. Hitimisho hili lingetokana na marejeleo ya Agano Jipya ambayo yanamhusu Yohana waziwazi, na hayo ni kauli kali sana. Katika Mathayo 11:14, "Mkikubali, yeye ndiye Eliya atakayekuja." Hiyo ni kauli kali sana. Katika sura ya 17 Yesu anasema, "Eliya amekwisha kuja, nao hawakumtambua." Kumbuka tulipozungumzia kuhusu tabia ya kitendawili ya unabii na jinsi unavyoweza kuchukua utimilifu na kuupotosha, na huenda hukutarajia. "Amekuja tayari, lakini hamkumtambua," wanafunzi walielewa kwamba alikuwa akimzungumzia Yohana. Kwa hivyo watetezi wa mtazamo huu wangesema kwamba umetimizwa katika Yohana

Mbatizaji, wakisema kwamba hatuhitaji kutafuta utimilifu mwingine. Kuna maana moja iliyokusudiwa.

Hili si mahali pekee katika Agano la Kale ambapo unapata mgeuko ambao huenda usiutarajie. Kuna unabii unaozungumzia utawala wa baadaye wa Daudi, kwa mfano, ambapo, ukiangalia kwa makini unabii huo, ni wazi unakusudiwa kumrejelea Kristo. Hapa kuna marejeleo ya kuja kwa Eliya lakini yanatimizwa katika Yohana. Angalia Yeremia 30 mstari wa 9. Mstari huu ni mfano wa hilo. Unasoma, "Watamtumikia Bwana, Mungu wao, na Daudi, mfalme wao, nitakayemwinua kwa ajili yao." Unazidi kushuka chini, "Nitakuokoa kutoka mbali, na wazao wako kutoka nchi ya uhamisho wao. Yakobo atakuwa na amani na usalama tena, wala hakuna mtu atakayemtia hofu. Ingawa nitaangamiza kabisa mataifa yote niliyokutawanya kati yao, sitakuangamiza kabisa. Nitakurudi ila kwa haki tu." Kwa hivyo kutakuwa na wakati ujao ambapo katika mstari wa 17 "Nitakuponya, nitaponya majeraha yako, nao watamtumikia Bwana, Mungu wao, na Daudi, mfalme wao." Inaonekana kuwa ya kimasihhi na kutimizwa katika Kristo.

Tazama Ezekieli 34:23, "Nitaweka juu yao mchungaji mmoja, mtumishi wangu Daudi, naye atawachunga." Na mstari wa 25, "Nitafanya agano la amani nao." Mstari wa 27, "Watu hawa watakuwa salama katika nchi yao." Mstari wa 28, "Hawatatekwa nyara tena na mataifa, watakaa salama wala hakuna mtu atakayewatia hofu." Hilo ni kama vifungu vya Isaya vya Isaya 2 na 11. Lakini, "Nitaweka mchungaji mmoja juu yao, mtumishi wangu Daudi," lakini hapa kuna marejeleo kwa Kristo. Kwa hivyo inaonekana kwangu kwamba kuna misingi imara ya kuelewa nia ya nabii. Malaki 4:5 na 6 ina marejeleo yake, kinachonivutia ni marejeleo kwa Yohana na kwamba kuja kwa Eliya kunatimizwa katika Yohana. Lakini ukifanya hivyo basi Yohana 1:21—ambapo unapata kukana kwa Yohana kwamba yeye ni Eliya, "Wayahudi, makuhani na Walawi wakamwuliza, 'Wewe u nani? Wewe ni Eliya?'" Akasema, 'Mimi siye.'"—hiyo ingekuwa kukataa dhana ya Marabi waliokuwa wakitafuta utimilifu halisi. Yeye si Eliya halisi. Hakanushi kwamba yeye ndiye utimilifu wa unabii wa Malaki 4. Angalau, hiyo ni njia inayowezekana ya kuuelewa.

d. Uchambuzi na Hitimisho la Vannoy kuhusu Marejeleo Maradufu

Labda inategemea kile wanachofanya na maandishi ya Mathayo. Basi unafanya nini na hili “ikiwa utakubali.” Kauli za Yesu katika Mathayo kwamba Yohana “ndiye Eliya atakayekuja na ukikubali kwamba Eliya amekwisha kuja.” Unafanya nini na hilo? Hizo ni kauli kali sana; Sidhani kama unaweza kuziruka tu na kusema hakuna utimilifu katika kauli hizo hata kidogo. Kwa hivyo unaweza karibu kulazimishwa kutimizwa mara mbili ukienda kwenye Ufunuo 11:3. Ufunuo 11:3 inasema, “Nitawapa mashahidi wangu wawili mamlaka, nao watatabiri wakiwa wamevaa magunia kwa kila mtu. Mtu yeyote akijaribu kuwadhuru, moto utakuja kuwaunga mkono.” Mashahidi hawa wawili hawajatambuliwa. Kuna watu wengi wanaosema kwamba mashahidi hao wawili ni Musa na Eliya, lakini hilo ni swali lililo wazi. Hakuna dalili wazi kwamba mashahidi hao wawili ni akina nani. Kwa hivyo inaonekana kwangu uko katika msingi thabiti zaidi, kuhusu kauli za kibiblia, kusema kwamba imetimizwa katika Yohana, kuliko kusema kuna utimilifu fulani wa kibinadamu katika mashahidi hao wawili.

Kusudi langu katika kuzungumzia hili ni kwamba tumekuwa tukizungumzia jambo hili kwamba unaenda kutafuta marejeleo mawili. Sisemi kwamba haiwezekani kupata marejeleo mawili lakini nasema ni kanuni hatari ya kifalsafa kwenda na kutafuta hisia nyingi. Hitimisho langu ni kwa maandiko haya magumu—na tumeyaangalia mawili kwa undani—kwamba Kumbukumbu la Torati 18 inarejelea taasisi ya unabii, au kwamba ni Kristo. Sidhani kama unalazimishwa kurejelea mara mbili hapo. Mukstadha ni wazi kwamba taasisi ya unabii ambayo nadhani kisaikolojia inaelekeza mbele kwa Kristo. Kwa hivyo ni halali kusema Kumbukumbu la Torati 18 inazungumzia Kristo lakini si kwa maneno yale yale. Maneno yenyewe yanarejelea taasisi ya unabii. Inaonekana kwangu katika Malaki 4:5 na 6 hulazimishwa kurejelea mara mbili kwa sababu kuna mabadiliko yasiyotarajiwa ya unabii katika utimilifu wa Yohana, lakini kauli za Agano Jipya ni kali sana na kupata utimilifu katika Yohana kunatosha. Huhitaji utimilifu mwingine. Kifungu cha Danieli ambacho tulikiangalia kilituambia huhitaji kutafuta marejeleo mengine ya utimilifu wa Kristo.

Ningesema kwamba nyingine ngumu ni Isaya 7:14, "bikira atachukua mimba na

kuzaa mtoto wa kiume." Lakini unapoangalia katika muktadha, inahusiana sana na vita dhidi ya Yuda, na bado ukiiona kama maana moja, hiyo inamrejelea Kristo kama Mathayo anavyofanya. "Bikira atachukua mimba na kuzaa mtoto wa kiume," je, kuna marejeleo ya kuzaliwa wakati wa Kristo? Nadhani ni marejeleo tu kwa Kristo. Sidhani kama kulikuwa na bikira yeyote wakati wa Isaya. Inaonekana kwangu katika muktadha unaweza kuleta kitu kwenye maandishi yenyewe ikiwa mtoto alizaliwa katika siku zijazo kabla hajafikia umri wa kutosha kujua na kutofautisha kati ya mema na mabaya wafalme hawa wawili wangukuwa wameondoka. Kwa hivyo hiyo ni aina ya kitu cha kufikirika. Unaweza kuitumia kwa muda fulani ikiwa mtoto angezaliwa. Inaonekana kwangu kwamba inaelekeza kwa mtoto katika siku zijazo, akija kupitia bikira. Kwa maoni yangu, kulikuwa na kuzaliwa kwa bikira mmoja tu.

5. Uchambuzi wa Ufasiri Lazima Utangulie Uamuzi Kuhusu Uhusiano Halisi Kati ya Halisi na Mfano katika kifungu chochote Let 's go to 5., "Uchambuzi wa Ufasiri lazima utangulie uamuzi kuhusu uhusiano halisi kati ya halisi na mfano katika kifungu chochote." Swali hili la tafsiri halisi dhidi ya mfano ni gumu sana na gumu.

Unapoangalia na kusikia kuhusu unabii wa utabiri—na bila shaka suala hilo ni pana zaidi ya unabii wa utabiri—lakini ikiwa unaangalia kauli ya kibiblia au aina yoyote ya fasihi, ikiwa utahama kutoka kwa uelewa halisi wa kile kilichosemwa, hadi uelewa wa mfano, kunapaswa kuwa na sababu ndani ya muktadha zinazojitokeza na sababu zinazokuongoza kuhitimisha kuwa kauli hii haikukusudiwa kuchukuliwa halisi.

Tazama nukuu zako kwenye ukurasa wa 30; hii ni kutoka Berkeley Mickelsen *Ukifasiri Biblia*, "Kumbuka kwamba uchanganuzi wa tafsiri lazima utangulie uamuzi kuhusu uhusiano halisi kati ya halisi na mfano katika kifungu chochote." Kwa hivyo unaangalia kifungu na unapambana na kile kifungu hiki kinasema. Unafikia wapi uhusiano kati ya halisi na mfano? "Kuamua kilicho halisi na kilicho mfano lazima kutegeme sarufi, (maana ya maneno na uhusiano wa maneno), historia, utamaduni, muktadha, na imani ya mwandishi wa asili mwenyewe. Maana halisi—maana ya kawaida na inayotambuliwa kijamii ambayo hubeba mawazo halisi na ya kidunia—lazima iwe

msingi wa maana za mfano. Juu ya msingi huu hutegemea . Ikiwa mkalimani fulani atatangaza kwamba usemi fulani ni wa mfano, lazima atoe sababu za kutoa maana ya mfano." Ni hoja halali. Huji tu kwenye maandishi na kufikiria mfano isipokuwa kuna kitu katika maandishi hayo kinachopendekeza hivi ndivyo hii inavyokusudiwa kusomwa. "Sababu hizi lazima zitokee kutokana na utafiti wa malengo ya vipengele vyote na lazima zionyeshe kwa nini maana ya mfano inahitajika. Wakati mwingine wakalimani wanasisitiza kwamba vipengele ni vya mfano kwa sababu mfumo wao wa eskatolojia unahitaji hivyo, si kwa sababu Maandiko na vipengele vya malengo vinadai hivyo." Kwa maneno mengine, hapa unaingia katika suala hilo, tunapokuja kwenye maandishi ya Biblia ni nini kinachochukua kipaumbele katika kusoma maandishi hayo? Je, unianza kusoma maandishi yenyewe, au unianza kusoma maandishi kutoka kwa mfumo fulani uliopangwa awali na kusoma maandishi kulingana na mfumo huo? Unahusishaje maandishi na mfumo huo? Kanuni ya kudhibiti ni ipi?

a. Epuka Lebo Rahisi Wakati mwingine wakalimani wanasisitiza kwamba vipengele ni vya mfano kwa sababu mfumo wao wa eskatolojia unahitaji hivyo, si kwa sababu Maandiko na vipengele vya malengo vinadai hivyo. Pale ambapo kuna sababu za kulazimisha za maana za mfano, zinapaswa kuchukuliwa. Mtafsiri makini atatafsiri kihalisi na kitamathali kwa sababu kifungu anachokitafsiri kinahitaji taratibu hizi. Nadhani lebo hizi "Ninatafsiri kihalisi" au "Ninatafsiri kitamathali" - mambo hayo hayasaidii hata kidogo. Unahitaji kuja kwenye maandishi kuhusu suala hili ukiwa na akili iliyo wazi, na uwe wazi kwa mahali ambapo maandishi yanakuongoza. "Lebo zinazoashiria mtu ni mkalimani halisi kabisa au mkalimani wa mfano kabisa ni upumbavu. Kama zingekuwa kweli, zingeonyesha kwamba mtu aliyeteuliwa hivyo hangeweza kabisa kukabiliana na maana na mawazo. Watu kama hao kwa kawaida hawajaribu kutafsiri. Kwa hivyo, kurusha-rusha lebo bila kujali kunapaswa kuepukwa kwa gharama yoyote. Mkalimani mwenye usawaziko mzuri ana sababu za maana halisi na za mfano."

b. Mfano si Kitu Hasi Kutafsiri kwa mfano si kutazamwa kama kitu hasi, kilichopotoshwa au kilichopotoshwa . Ikiwa ni kusudi la kifungu kukisoma kwa maana ya mfano, basi unaweza kusema kwamba maana halisi ya kifungu ni kusomwa kwa njia ya mfano. Ni maana iliyokusudiwa ya kifungu. Lakini hilo linaibua maswali kuhusu jinsi mifumo ya kitheolojia inavyohusiana na vifungu vya mtu binafsi. Je, unatafsiri kifungu kwa msingi wa mfumo au unajenga mfumo kwa msingi wa ufafanuzi wa vifungu vya mtu binafsi? Unaangalia vifungu vingi vya mtu binafsi na kuona vinachosema. Ukifikia hitimisho lako kuhusu hilo basi unajaribu kuona uhusiano huo ni upi kwa kuunganisha vifungu na polepole unajenga mfumo. Nadhani hiyo ndiyo njia bora ya kuanza, kufanya kazi na vifungu vya kibinafsi. Lakini baada ya kusema hivyo, ni vigumu sana kwa baadhi ya vifungu kuvitafsiri kwa kutenganisha kabisa vifungu vingine. Kawaida unachogundua ni kwamba kuna aina ya kufanya kazi katika pande zote mbili, nje ya kifungu ili kujenga mfumo lakini pia kutoka kwa mfumo kurudi kusaidia kutafsiri vifungu vya kibinafsi. Inaonekana kwangu kwamba si hali ya ama-au hapa. Lakini baada ya kusema hivyo, nadhani hatari ni kuruhusu mfumo kuamua maana. Lazima uwe mwangalifu na mifumo iliyofikiriwa awali inayoshinda kifungu cha kibinafsi. Sababu ya kusema hivyo ni kwamba maana inahitaji kutoka kwenye maandishi na sio kuletwa kwenye maandishi, angalau si kwa njia isiyo ya lazima.

c. Boettner : Mbinu ya Kihalisi isipokuwa ya Kipuuzi

Tazama nukuu zako ukurasa wa 30. Loraine Boettner ana kauli za kuvutia hapa kuhusu suala hili la tafsiri halisi dhidi ya ya kitamathali. Anasema, “Kwa ujumla kanuni ya tafsiri imeelezwa kama ‘halisi popote inapowezekana’ au ‘halisi isipokuwa ya kipuuzi.’ Mtu halazimiki kusoma mbali katika Biblia ili kujua kwamba si kila kitu kinaweza kuchukuliwa halisi. Jesse F. Silver anarejelea ‘maeneo fulani,’ ambapo ‘maana nyingine’ fulani imetajwa. Lakini hatoi sheria ambayo maeneo hayo fulani yanapaswa kutambuliwa.” Na ningesema sijui fomula yoyote ya hilo pia; si kitu ambacho unaweza kupunguza hadi seti ya sheria tatu au kitu kama hicho. “Hatupati lebo katika Maandiko yenyewe zinazotuambia, ‘Chukua hili halisi,’ au ‘Chukua hili kwa kitamathali.’ Ni wazi

kwamba msomaji binafsi lazima atumie hukumu yake mwenyewe, akiungwa mkono na uzoefu mwingi na akili ya kawaida kadri awezavyo. Na hilo, bila shaka, litatofautiana bila kikomo kutoka kwa mtu mmoja hadi mwingine. Ni vigumu katika visa vingi kuamua kama kauli katika Maandiko zinapaswa kuchukuliwa kihalisi au kitamathali. Kuhusu unabii, mara nyingi huo hauwezi kuamuliwa hadi baada ya kutimizwa.”

d. Malaki 4:5-6 Kwa Mara Nyingine Tena Sasa unarudi kwenye Malaki 4:5 na 6 na kuona kwamba hiyo inaweza kuwa mfano wa unabii wenye lugha halisi na ya kitamathali ndani yake, kipengele kikiwa kama si kurudi kwa Eliya kihalisi, kinatimizwa katika Yohana Mbatizaji. “Hata hivyo, sehemu nyingi za Biblia, hasa za kihistoria na zenye mafundisho zaidi, zinapaswa kueleweka kihalisi, ingawa baadhi ya misemo ya kitamathali hupatikana katika hizi. Lakini pia ni dhahiri kwamba sehemu nyingine nyingi lazima zieleweke kihalisi. Hata wale wanaoamini kabla ya umilele lazima wachukue misemo mingi ya kitamathali, la sivyo inakuwa upuuzi.”

Kwa ujumla, watabiri wa kabla ya milenia huwa wanasoma kihalisi zaidi ambapo watabiri wa miaka elfu moja ni wa mfano zaidi. "Kwa kuwa Biblia haitoi sheria ngumu na ya haraka ya kubaini kilicho halisi na kilicho cha mfano," hapa ndipo tunaposema uongo, "lazima tujifunze asili ya nyenzo, mazingira ya kihistoria, mtindo na kusudi la mwandishi, na kisha turudi kwenye kile, kwa kukosa neno bora zaidi, tunaweza kukiita 'akili ya kawaida iliyotakaswa.' Kwa kawaida hitimisho litatofautiana kidogo kutoka kwa mtu mmoja hadi mwingine kwani sote hatufikirii sawa au kuona sawa." Unataka kutofautisha mfano kutoka kwa halisi hasa katika unabii wa utabiri. Lazima upambane tu na maandishi na uone ni nini kwa kuangalia sintaksia ya kawaida, sarufi, kusudi la unabii, na kile kinachozungumziwa hapa.

e. Mchoro: Isa 2:4 Tafsiri za Miaka elfu moja na Kabla ya milenia Acha nikupe mifano michache tu. Angalia Isaya 2:4 inayosema, "Watafua panga zao ziwe majembe," katika kipindi hiki kijacho cha wakati ambapo kutakuwa na amani duniani. “Taifa halitainua upanga juu ya taifa, wala hawatajifunza vita tena” hiyo ni aya ya 4. Turudi kwenye Isaya

2:1, ambayo inasema, “Hili ndilo aliloliona Isaya mwana wa Amozu kuhusu Yuda na Yerusalemu.” Mstari wa 2, “Katika siku za mwisho.” Lazima tuulize swali “Siku za mwisho ni zipi?” Lakini “Katika siku za mwisho,” kitu kitatokea, “mlima wa hekalu la Bwana utawekwa kama mkuu kati ya milima. Utainuliwa juu ya vilima na mataifa yote yatamiminika huko. Watu wengi watakuja na kusema, ‘Njoooni, twende juu ya mlima wa Bwana kwa nyumba ya Yakobo, naye atatufundisha njia zake, tupate kutembea katika mapito yake. Sheria itatoka Sayuni, neno la Bwana kutoka Yerusalemu. Atahukumu kati ya mataifa, na atasuluhisha migogoro mingi kwa watu wengi. Watafua panga zao ziwe majembe.’” Kwa hivyo hii ni utabiri inaonekana kama inazungumzia ufalme wa Kimasihi ambapo Masihi atahukumu kati ya mataifa na kuleta amani duniani.

Kuhusiana na hilo katika mstari wa 2 inasema, “Mlima wa hekalu la Bwana utawekwa kama mkuu kati ya milima, nao utainuliwa juu ya vilima.” Hilo linazungumzia nini? Waamini wa miaka elfu moja hutafsiri kifungu hiki kama kinatimizwa hivi sasa. Na “mlima wa hekalu la Bwana” ni kanisa. Kwa hivyo ni unabii wa mfano. Kufua mapanga kuwa majembe ni amani ambayo imekuja kutokana na utendaji kazi wa Injili katika mioyo ya watu waliozaliwa upya. Hili kwa sasa linatimizwa kwa maana ya kiroho katika kanisa.

Watabiri wa Milenia kwa ujumla watasema, “Hapana, hii si ya mfano au ya mfano. Hii inarejelea wakati ujao wa amani hapa duniani ambapo Masihi atatawala na kuanzisha ufalme wake, kama Isaya 11 inavyoelezea na vile vile katika vifungu vingine.” Lakini basi unapata daraja naweza kusema. “Mlima wa hekalu la Bwana ukiwekwa kuwa mkuu kati ya milima na kuinuliwa kati ya vilima” ni nini? Hilo linazungumzia nini? Nadhani wengi watabiri wa Milenia leo wangesema hilo linazungumzia umaarufu wa Yerusalemu katika nyakati za mwisho. Litakuwa kitovu, kama mstari unaofuata unavyosema, “ambapo watu watakuja na kusema, ‘Twendeni mlimani kwa Bwana naye atafundisha njia zake’” kupitia umaarufu wa Yerusalemu, bila kuchukua “kuinuliwa” kama halisi. Lakini kuna wale watakaosema “Hapana, huu ni halisi ‘mlima wa hekalu la Bwana utainuliwa kati ya vilima’—hii inazungumzia mwinuko wa kijiografia wa Yerusalemu kuwa mlima mrefu zaidi duniani.” Kwa maneno

mengine, Yerusalemu, ukiilazimisha kweli, itakuwa juu zaidi kuliko Mlima Everest. Itakuwa juu zaidi kuliko hiyo. Itainuliwa juu ya vilima, kuu kati ya milima. Kwa hivyo tazama una aina ya mitazamo inayobadilika kutoka halisi kabisa hadi kuwa na kiwango cha lugha ya mfano hadi kufanya unabii wote kuwa wa mfano au wa mfano. Lazima upambane na hilo. Kisha unapata mfumo wako wa kieskatolojia na kujilisha tena katika hili, na kushawishi jinsi utakavyosoma. Kwa hivyo inakuwa ngumu sana.

f. Isaya 4:2 Angalia Isaya 4:2. Hiki ni kifungu kingine ambacho kwa ujumla hutumika kama cha Kimasihi, na nina mwelekeo wa kufikiri kwamba 4:2-5 inazungumzia wakati wa sasa wa kanisa. Nadhani hii ni tofauti na sura ya 2 kwa sababu sura ya 2 inaonekana kuzungumza kama Isaya 11 inavyosema kuhusu kutokuwepo kwa hatari. Ni wakati wa amani na usalama wa nje. Hapa katika Isaya 4:2-5, unaona mistari ya 5 na 6 inasema, “Bwana ataumba juu ya mlima Sayuni wote na juu ya hao wakusanyikao humo, na wingu la moshi mchana na mwanga wa moto unaowaka usiku, juu ya utukufu wote kutakuwa na dari. Itakuwa kimbilio na kivuli kutokana na joto la mchana, kimbilio na mahali pa kujificha kutokana na dhoruba na mvua.” Kwa maneno mengine, inaonekana kama picha ya mfano ya wakati ambapo kuna hatari ya nje. Bwana atatoa ulinzi kwa watu wake na anatomia lugha ya kipindi cha Agano la Kale cha hema kuelezea hilo.

Lakini unaona jinsi kifungu hicho kinavyoanza katika mstari wa 2, “Katika siku hiyo tawi la Bwana litakuwa zuri na lenye utukufu, matunda ya nchi yatakuwa fahari na utukufu wa walionusurika katika Israeli.” Tawi la Bwana ni nini? Watafsiri wengi watachukua hilo kama la Kimasihi, kama linavyomrejelea Masihi. Ni mtu, unaona mstari wa 4, “Bwana atawaosha uchafu wote waliobaki wa Sayuni. Atawasafisha madoa ya damu huko Yerusalemu kwa roho ya hukumu na roho ya moto.” Kwa hivyo sidhani kama kuna mjadala mwingi kwamba mstari wa 2 ni wa mfano na tawi la Bwana ni lugha ya mfano inayoelezea Masihi.

Baadhi ya watu wanasukuma mbele zaidi mfano, na labda kihalali, kwa kusema kwamba katika mstari wa 2 huna tu marejeleo ya Masihi, bali pia una marejeleo ya asili ya uungu/kibinadamu ya Kristo. Kwa kuwa katika nusu ya kwanza ya mstari "Tawi la

Bwana litakuwa zuri na tukufu" na nusu ya pili ya mstari , "Matunda ya nchi yatakuwa fahari na utukufu wa walionusurika katika Israeli." Tawi la Bwana, na matunda ya nchi, yanayofanana na Bwana ni ya uungu, lakini Bwana pia ni mwanadamu. Matunda ya nchi ni ya mfano kwa asili hiyo ya kibinadamu ya Kristo. Unasukuma lugha hii halisi dhidi ya lugha ya mfano hapa kwa umbali gani? Ni wazi ni lugha ya mfano lakini unaweza kuisukuma kwa umbali gani? Hapo ndipo unapoon kile Boettner alikuwa akisema. Tunapaswa kufanya hukumu, hukumu za kawaida na watu watatofautiana jinsi wanavyofikia hitimisho na hakuna sheria za hili. Hakuna hatua za kiufundi—1, 2, 3, fanya hivi na hapa kuna jibu lako. Hilo hufanya vifungu kama hivi vivutie sana, vivutie lakini pia vinavifanya kuwa changamoto kufanya kazi kwa njia zenye uwajibikaji ili kupata hitimisho kuhusu kile hasa kifungu kinazungumzia.

g. Turner na Gundry Kuna nukuu moja ya mwisho iliyo kwenye ukurasa wa 31. Nadhani jambo ambalo Turner anatoa hapa ni sahihi. Anasema, "Waandishi wa mistari mbalimbali ya kieskatolojia wameelezea mtazamo kwamba tofauti katika mifumo ya kieskatolojia huibuka 'kimsingi kutokana na mbinu tofauti inayotumiwa na kila tafsiri ya Maandiko.' Ingawa kuna kiwango cha ukweli katika kauli kama hiyo, ni rahisi. Uthabiti wa mtu katika kuchukua lugha ya Biblia kihalisi utakuwa na ushawishi dhahiri juu ya theolojia ya mtu, lakini kinyume chake pia ni kweli—theolojia ya mtu itakuwa na ushawishi juu ya hermeneutics yake. Ni makosa kusema kuhusu hermeneutic 'halisi' au 'kuifanya kiroho' kama mbinu ya jumla ya Maandiko inayoshawishi tu. Kuzungumza kwa ujumla kama huo kunaficha suala halisi: tafsiri ya vifungu maalum vya Biblia." Na hilo linakuwa msisitizo wake hapa. "Utafiti wowote wa Maandiko unahusisha kiwango fulani cha uelewa wa awali wa kifalsafa, kitheolojia, na kihermeneutical."

Hata hali za kitamaduni na kihistoria za mkalimani huwa zinaathiri uelewa wake wa Maandiko, kama Gundry alivyoonya ipasavyo: 'Sisi kama Wakristo wafafanuzi na wanatheolojia tunaweza kuathiriwa na hisia na hali za nyakati zetu, na hasa katika eskatolojia yetu.' Haya yote hayasemi kwamba hemenetiki si muhimu , au kwamba hemenetiki halisi thabiti haiwezi kupatikana. Kwa kweli, hemenetiki kama hiyo ni

muhimu katika kushughulikia Biblia nzima, ikiwa ni pamoja na ushairi, unabii, na lugha ya mfano.

Ikitumiwa ipasavyo, matokeo ya hemenetiki halisi si 'uhalisia wa mbao,' bali ni usikivu kwa mifano ya usemi.” Ni hemenetiki halisi ambayo ni nyeti kwa mifano ya usemi. “Hata hivyo, katika ufafanuzi wa vifungu maalum vya Biblia, mfafanuzi lazima atambue kwamba matumizi yake ya hemenetiki halisi yamepangwa mapema na mawazo yake ya kitheolojia. Jambo hilo hilo litakuwa kweli kwa mtendaji wa hemenetiki 'inayofanya mambo ya kiroho'. Ni kawaida kwa wanatheolojia wa ugawaji wa vipindi kuwashutumu wasio na ugawaji wa vipindi kwa kuifanya Biblia kuwa ya kiroho au kuifaninisha Biblia, hasa Agano la Kale, na kwa wanatheolojia wa agano kuwashutumu wanatheolojia wa ugawaji wa vipindi kwa uhalisia mwingi. Mradi tu mjadala unaendelea katika jumla zisizoeleweka, hakutakuwa na maendeleo yoyote. Ni wakati wa kutii ushauri kutoka kwa [Greg] Bahnsen :”

h. Ushauri wa Bahnsen : Toka Katika Mifumo na Uangalie Maandishi Maalum

Ni kazi zake za ufafanuzi lakini sikubaliani na maoni yake kuhusu theonomia. Lakini anachosema hapa nadhani ni sahihi. Anasema, "Shutuma ya uelewa wa kiroho wa kibinafsi au uhalisia kupita kiasi dhidi ya misimamo yoyote kati ya mitatu ya kieskatolojia haiwezi kutatuliwa kwa ujumla; badala yake, wapinzani lazima waanze mapambano ya ufafanuzi wa ana kwa ana katika vifungu na usemi *fulani* ."

Kwa maneno mengine, anachosema ni, toka kwenye mifumo na uanze kutazama maandiko mahususi. Isaya 2 inazungumzia nini? Isaya 4 inazungumzia nini? Isaya 11 inazungumzia nini? Hizo ni baadhi ya vifungu muhimu katika mjadala huu wote. Turner anasema, "Inaonekana kwamba jumla zisizoeleweka kuhusu hemeneutiki za kinadharia hazifai sana. Kukataa kwa ujanja mifumo ya eskatolojia kwa msingi pekee wa nadharia ya hemeneutiki hutumika tu kuficha masuala muhimu zaidi. Watetezi wa 'hemeneutiki mbili' hawawezi kukataliwa kwa shutuma ya 'kuifanya istiyari' na wala watabiri wa vipindi hawawezi kukemewa kwa kukemewa kwa kuwa ' walio na msimamo mkali '.

Hata hivyo, *hitimisho la kihermeneutical* kuhusu masuala maalum linaweza

kuonekana kama haliendani na *mbinu* ya mtu ya kihermeneutical . Wakati kuna tofauti kati ya hayo mawili, wanatheolojia wa vipindi na wanatheolojia wa agano wanapaswa kuzingatia. Mzigo mkuu wa mawazo haya kuhusu swali la kihermeneutical ni kwamba mjadala wowote wenye faida lazima uzingatie masuala halisi, kama vile matumizi ya Agano la Kale katika Agano Jipya na asili ya ufunuo unaoendelea. Hapa vifungu maalum vinaweza kuelezewa na kujadiliwa kwa faida.” Inaonekana kwangu kinachoweza kuwa muhimu kwa mada hii kubwa ni kujaribu kukabiliana na matatizo haya katika kiwango cha vifungu vya kibinafsi badala ya kutoka nje kuleta mfumo wako kubeba moja ya vifungu hivyo.

Hilo linamaliza somo letu la nambari ya Kirumi IX. Nilikupa kijitabu wiki iliyopita lakini sikuleta nyongeza yoyote ya nambari ya Kirumi X, "Thamani ya msamaha wa unabii wa kibiblia." Lakini tutaangalia hilo wakati ujao.

Imenakiliwa na Jessica Skidmore
Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Katie Ells
Imesimuliwa upya na Ted Hildebrandt